

LEGĂMÂNT & DIALOG

DESCOPERĂ CREDINȚA –
UN STUDIU AL PERICOPEI CU RABINUL SACKS

Traducere: Magda Kupferberg

Îngerul care nu a știut că este înger

Vaieshev 5780

Povestea lui Iosef și a fraților săi, ce se întinde pe durata a patru pericope, este cea mai lungă și cu scenariul cel mai clar din întreaga Tora. Nimic nu este menționat accidental; fiecare detaliu contează. Un moment anume însă pare a fi extrem de irelevant – și acela cuprinde una dintre cele mai frumoase idei ale Torei.

Suntem introduși în mare viteză în liniile generale ale poveștii. Iosef este invidiat și urât de către frații săi. Atât de adâncă este animozitatea dintre ei, că nu pot discuta pașnic unul cu altul. Acum frații au plecat de acasă pentru a avea grijă de oile lor, iar Iacob îi spune lui Iosef să meargă să vadă ce mai fac. Această întâlnire va pune în mișcare evenimentele dramatice principale, de la care au pornit toate celelalte: momentul în care frații îl vând pe Iosef ca sclav în Egipt.

Însă aproape că nu s-a întâmplat asta. Iosef a ajuns la Șhem, unde se aștepta să fie frații lui, însă ei nu erau acolo. Putea foarte bine să se plimbe o vreme și apoi, nereușind să îi găsească, să se întoarcă acasă. Niciunul dintre evenimentele care urmează în restul Torei nu s-ar fi întâmplat: Iosef nu ar fi devenit sclav, nu ar fi ajuns vice-rege, nu ar fi fost stocată hrană în perioadele de bunăstare, niciun descendent al familiei lui Iosef nu ar fi venit în Egipt, nu ar fi existat exilul, nu ar fi fost sclavia, nu s-ar fi petrecut exodul. Întreaga poveste – deja dezvăluită lui Avraham în noaptea viziunii sale – părea aproape de a deraia. Și apoi citim următoarele:

Un om l-a întâlnit [pe Iosef] plimbându-se pe câmp și l-a întrebat “Ce cauți?”. El a răspuns: “Îmi caut frații. Poți să îmi spui pe ce pășune își duc turmele?” “Ei au plecat de aici”, a răspuns omul, “I-am auzit spunând: ‘Să mergem la Dothan’”. Așa ca Iosef a mers după frații săi și i-a găsit în apropiere de Dothan. (Gen. 37:15-17)

Nu știu niciun pasaj comparabil în Tora: trei versete dedicate unui detaliu aparent trivial, despre cineva care e nevoit să ceară informații unui străin. Cine este acest om căruia nu îi este menționat numele? Și ce mesaj poate avea acest episod pentru generațiile viitoare, pentru noi? Rashi spune că era îngerul Gavriel. Ibn Ezra spune că era un trecător. Ramban însă spune că “Cel Sfânt, binecuvântat fie el, i-a trimis un ghid, fără știrea acestuia.”

Nu sunt sigur dacă Ramban a vrut să spună fără știrea lui Iosef sau fără știrea ghidului. Prefer să cred că ambele sunt corecte. Omul anonim – astfel este Tora intimidantă – reprezintă un amestec al Divinității pentru a se asigura ca Iosef merge acolo unde ar fi trebuit, pentru ca restul evenimentelor să poată avea loc. E posibil ca el să nu fi știut că are un astfel de rol. Iosef cu siguranță nu a știut. Ca să simplific cât de mult pot: *el era un înger care nu știa că este înger*. A avut un rol vital în această poveste. Fără el, nu s-ar fi petrecut. Însă el nu avea de unde să știe, la acel moment, importanța intervenției sale.

Acest mesaj nu putea fi mai semnificativ. Atunci când cerurile își propun să facă ceva să se întâmple și pare a fi imposibil, uneori trimit un înger pe pământ – un înger care nu știe despre sine că este înger – pentru a face povestea să avanseze dintr-un punct în altul. Permiteți-mi să vă spun povestea a doi astfel de îngeri, fără de care e posibil ca Statul Israel să nu fi existat astăzi.

Unul dintre aceștia a fost o remarcabilă tânără, provenind dintr-o familie sefardă, care, la vârsta de șaptesprezece ani s-a căsătorit, intrând astfel în cea mai faimoasă familie ashkenază din lume. Numele ei era Dorothy Pinto; soțul său era James de Rothschild, fiul marelui Baron Edmond de Rothschild, care a făcut atât de multe pentru a susține așezările în perioada dinaintea declarării independenței statului.

Un moment critic a fost acela din timpul Primului Război Mondial ce avea în cele din urmă să ducă la înfrângerea Imperiului Otoman, Palestina ajungând sub mandat britanic. Deodată, Marea Britanie a devenit absolut centrală pentru visul sionist. O personalitate cheie a mișcării sioniste, Chaim Weizmann, se afla în Marea Britanie, experimentând și ținând conferințe despre chimie la Universitatea din Manchester. Însă Weizmann era un emigrant rus, nu un membru proeminent al societății britanice. Manchester nu era Londra. Chimia nu era politică. Familia cea mai influentă și cu cele mai bune conexiuni dintre toate familiile evreiești era familia Rothschild. Însă Edmond era în Franța. James era soldat pe câmpul de luptă. Și nu toți membrii britanici ai familiei Rothschild erau sioniști.

În acel moment, deodată, Dorothy a preluat conducerea. Avea doar nouăsprezece ani când l-a întâlnit pentru prima oară pe Weizmann în decembrie 1914 și înțelega foarte puțin din complexitățile politice implicate în realizarea visului sionist. Însă a învățat repede. A fost perspicace, plină de resurse, energică, încântătoare și hotărâtă. E l-a conectat pe Weizmann cu toți cei pe care trebuia să îi cunoască și să îi convingă. Simon Schama, în *Doi Rothschilds și țara*

Israelului afirmă că “pe cât era de tânără, îmbina farmecul, inteligența și mai mult de o aluzia a unei determinări de oțel, în cantitățile potrivite pentru a obține angajamentul celor echivoci, entuziasmul celor nesiguri și simpatia celor indiferenți. ”

Judecata sa asupra efectului intervenției sale a fost că “printr-o diplomatie socială neobosită, însă prudentă a reușit să deschidă căi de influență și persuasiune într-un moment când erau atât de necesare”.¹ Rezultatul a fost, în 1917, Declarația de la Balfour, un moment de referință în istoria sionismului – și să nu uităm că însăși declarația a fost sub forma unei scrisori a Lordului (Walter) Rothschild.

James, soțul lui Dorothy, a lăsat prin testament suma de bani necesară construcției Knesetului, Parlamentul israelian. În testamentul său, Dorothy, a lăsat suma de bani necesară construirii unei noi clădiri pentru Curtea Supremă, un proiect întreprins de nepotul său Jacob, actualul Lord Rothschild. Însă dintre toate lucrurile pe care le-a făcut, acele conexiuni pe care le-a stabilit pentru Chaim Weizmann între anii 1914 – 1917 au fost cu siguranță cele mai importante. Fără ele e posibil ca Declarația de la Balfour să nu fi existat și nici Statul Israel.

Cealaltă persoană, care nu putea fi mai puțin asemănătoare decât Dorothy de Rothschild, a fost Eddie Jacobson. Fiul unor emigranți evrei săraci, născut în Lower East Side al New York-ului, s-a mutat împreună cu familia sa în Kansas City, unde s-a împrietenit cu un alt tânăr numit Harry Truman. S-au cunoscut ca adolescenți și au devenit apropiați în 1917, când au făcut împreună pregătirea militară. După finalul Primului Război Mondial, și-au deschis împreună o mercerie. Aceasta a eșuat în 1922 din cauza recesiunii.

Din acel moment au luat-o pe căi diferite, Jacobson ca vânzător ambulant, iar Truman a fost administrator de regiune, Senator, Vice-Președinte și apoi, când F.D. Roosevelt a murit în timpul mandatului, în 1945, Președinte al Statelor Unite ale Americii. În ciuda traiectoriilor lor diferite, cei doi au rămas buni prieteni, iar Jacobson îl vizita frecvent pe Truman, vorbindu-i, printre altele, despre soarta evreilor europeni în timpul Holocaustului.

După război, poziția Americii față de Statul Israel era puternic ambivalentă. Departamentul de Stat era împotriva. Truman însuși a refuzat să se întâlnească cu Chaim Weizmann. Pe 13 Martie 1948, Jacobson a mers la Casa Albă și l-a convins pe Truman să se răzgândească și să îl întâlnească pe Weizmann. În mare parte din acest motiv, Statele Unite a fost prima națiune care a acordat recunoaștere diplomatică Israelului pe 14 Mai 1948.

Mulți ani mai târziu, Truman scria:

Unul dintre momentele de care sunt cel mai mândru ale vieții mele s-a petrecut la 18:12 într-o zi de vineri, pe 14 mai 1948, când am putut anunța recunoașterea Statului Israel

de către Guvernul Statelor Unite. Rămân în mod special bucurosi de rolul pe care am putut să îl joc în nașterea Israelului, în cuvintele nemuritoare ale Declarației de la Balfour “un cămin național pentru poporul evreu”.

Doi oameni, Dorothy de Rothschild și Eddie Jacobson, au apărut pe scena istoriei și l-au conectat pe Chaim Weizmann cu persoane pe care altfel, poate, nu ar fi avut ocazia să le întâlnească,

¹ Simon Schama, *Two Rothschilds and the Land of Israel*, Collins, 1978, 196-98.

printre ei Arthur Balfour² și Harry Truman. Ei au fost asemenea străinului care a făcut legătura între Iosef și frații săi, însă cu infinit mai multe consecințe pozitive. Mă gândesc la ambii ca îngeri care nu știau că sunt îngeri.

Poate că același lucru este adevărat nu doar în ceea ce privește destinul națiunilor, dar și al fiecăruia dintre noi, în momente cumpănă ale vieții noastre. **Cred că sunt momente când ne simțim pierduți, iar apoi cineva spune sau face un lucru care ne înalță, ne ghidează într-o nouă direcție, către o nouă destinație.** Ani mai târziu, privind în urmă, realizăm cât de importantă a fost acea intervenție, deși părea neînsemnată la acel moment. Atunci ne dăm seama că și noi am întâlnit un înger care nu știa că este înger. Despre asta este de fapt povestea întâlnirii lui Iosef cu acel străin.

Shabat Shalom

Pentru mai multe articole ale Rabinului Sacks, vă invităm să vizitați www.rabbisacks.org

© Rabbi Sacks • Toate drepturile sunt rezervate
Biroul Rabinului Sacks este susținut de The Covenant & Conversation Trust

² Weizmann had met Arthur Balfour already, but without Dorothy he would not have had the influence that he eventually came to have over a whole circle of leading politicians.